

Nr 178.

Av herr Grapenson m. fl., om provisorisk lagstiftning rörande ändring av 35 § 2 mom. i lagen om de svenska lapparnas rätt till renbetes i Sverige.

Rennäringen i Norrbottens län går långt tillbaka i tiden. Man kan därför utan överdrift säga, att renvården tillsammans med jakt och fiske lagt grunden till och utvecklat bosättningen i vida delar av Norrbottens läns lappmarker och skogsbygd, därigenom att dessa näringar i huvudsak lämnat nybyggaren den inkomst och det matförråd, vilka voro nödvändiga för honom för att i ro kunna odla sin jord och utvidga sin ladugårdsskötsel. Renskötselns betydelse för lappmarkens kolonisation och utveckling i en gången tid kan näppeligen överskattas. Numera är fiskets och jaktens betydelse på många orter ytterst ringa, men renskötseln kan fortfarande, icke minst ur nationalekonomisk synpunkt, betraktas som en inkomstkälla av rang. Förutom det, att renjordarna däruppe representera en ingalunda obetydlig köttreserv för landet, utvinns årligen genom rennäringens avkastning omkring en halv million kronor från fjäll- och skogstrakterna enbart inom Norrbottens län.

Under de senaste årtiondena har näringslivet i Norrbottens lappmarker i väsentlig grad gått i trävarurörelsens och gruvindustriens tecken. Detta har haft till följd, att renskötselns betydelse, särskilt för den bofasta befolkningen, även å ansvarskännande håll mången gång underskattats. Därtill kom att ett mindre antal företagsamma personer särskilt i södra delen av Norrbottens lappmark för 10 à 15 år sedan funno med sin fördel förenligt att utnyttja bestämmelserna i 1898 års renbeteslag på ett sätt, som var fjärran från lagens ursprungliga mening, och hotade att tillskapa en trustbildning av renvården till skada för såväl lappar som bofasta. Här emot fann sig lagstiftningen, och det med all rätt, föranlåten att ingripa.

Alltifrån år 1912 framfördes ärendet upprepade gånger motionsvis i riksdagen. Dessa motioner resulterade slutligen i en år 1917 avlämnad Kungl. proposition och i nu gällande renbeteslag av den 19 juni 1917. Det visade sig emellertid snart, att renfrågan icke var löst med denna lag. Den 13 juni 1919 lämnade Kungl. Maj:t därför i uppdrag åt en kommitté att ut-

föra en allmän revision av hithörande bestämmelser. Sagda kommitté avslutade sina arbeten den 31 maj 1923. Enligt till undertecknad, huvudmotionär, i Kungl. Socialdepartementet lämnad uppgift kan kommitterades förslag icke föreläggas 1925 års riksdag.

Frågan är emellertid betydelsefull för Norrbottens läns lappmarkskommuner och med hänsyn till det närvarande och förmodligen för år framåt våra läget på mångt håll däruppe även av brådskande natur.

Trots det, att 1917 års renbeteslag i många avseenden är ett framsteg på renvårdens område, är dock missnöjet med sagda lag i vissa avseenden allmänt både bland lappar och bofasta. Särskilt starkt framträder detta missnöje mot bestämmelsen i § 35 mom. 2, där antalet bofasta tillhöriga renar i allmänhet fastställes till 20 stycken förutom årskalvarna. Man gör gällande, att denna begränsning är alldeles för snävt tilltagen för att tillåta någon rationell renvård för den bofaste, då renägaren genom ifrågavarande bestämmelse antingen måste hålla endast några få renar eller också allttjämt nödgas stå inför utsikten att slakta ned kalvande vajor (renkor) eller till slakt otjänliga 2- och 3-års ungrenar, båda förfaringssätten lika oekonomiska. Förbittringen mot lagen och skedda avslag å gjorda ansökningar om rätt att hålla 50 renar har icke sällan tagit uttryck i total nedslaktning och försäljning av hela den ägda renstammen. Man förebär därjämte ofta bland de bofasta, att det ingalunda lönar sig att för någon enda ren vara husvärd för lappen och hans familj under flyttningarna. Bättre då att låta reninnehavet vara och bli lappen kvitt.

Klart är emellertid att man genom bestämmelsen om enbart 20 renar måttat ett avgörande dråpslag icke blott mot de bofastas urgamla rätt till hållande av egna renar i lappens vård utan även mot näringsfriheten i dessa klimatiskt vanlottade och karga bygder, där de naturliga näringskällorna äro vida fåtaligare än i andra delar av vårt land. Under de nuvarande mörka utsikterna på näringslivets område i våra skogs- och fjällsocknar vore dock en utvidgad rätt till skötesrenar för den bofaste en ljuspunkt. Av helt naturliga skäl kan icke en i ena fallet medgiven och i andra fallet avslagen rätt att hålla ett större antal renar utgöra någon solid grundval att bygga på, då det är fråga om att tillgodogöra sig den förmån, som svensk näringsfrihet innebär.

Den i § 37 av 1917 års renbeteslag omnämnda renräkningen skall hållas under loppet av innevarande år. Denna omständighet synes motivera en förnyad prövning av renfrågan redan nu. Den allvarliga ekonomiska situationen i vida delar av Norrbottens läns lappmarker fordrar att allt, som göras kan, göres för att underlätta näringslivet i dessa karga bygder.

Med stöd av det sagda och under påpekande, att i tidigare väckta motioner aldrig ifrågasatts lägre gräns än 50 renar, få undertecknade därför vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta antaga en provisorisk lagstiftning rörande ändring av i § 35 mom. 2 i »lag angående ändring av lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige» (given den 19 juni 1917) av det innehållet, att det maximiantal för bofastas reninnehav, som i denna lag bestämmes, oinskränkt utökas från 20 till 50 stycken.

Stockholm den 21 januari 1925.

Göran Grapenson.

N. E. Nilsson.

O. W. Lövgren
i Nyborg.

A. H. Hedström.

Ernst Hage.